

උතුම් පින් කෙතට බැඳෙන නියර (හෙරණසිඛ)

“හෙරණසිඛ” පොළොන්නරු යුගයේ සකස් වුණු විනය ග්‍රන්ථයකි. එදා සිට මේ දක්වාම එය සාමනේර විනය ග්‍රන්ථයක් ලෙස භාවිත කෙරේ. හෙරණසිඛ විනිස නමින් මෙයට විවරණ ග්‍රන්ථයක් ද ඇත. වත් පිළිවෙත් ආදී තවත් බොහෝ කරුණු එහි තිබේ.

සාමනේර යන්නේ තේරුම ‘ශ්‍රමණ පුත්‍රයා’ යනු ය. සාමනේර අවදිය හිඤ්ඤත් වහන්සේ නමක් වීමට පුහුණු වන කාලයයි. උන්වහන්සේට හිඤ්ඤාවය ලැබෙන්නේ උපසම්පදා වීමෙන් පසුව ය.

සාමනේර නමක් පුහුණු විය යුතු අංශ තුනක් තිබේ. එනම්, දස සීලය, වත පිළිවෙත හා සේඛියා ය. උපසම්පදාව ලැබෙන්නේ මේ අංශ තුනෙන් ම හොඳින් හික්මුණු සාමනේරයන් වහන්සේට ය. පිළිගත් සාසනික ක්‍රමය එය යි.

විනය පිටකයට අයත් මහාවග්ග පාලියේ සාමනේරයන් හික්මිය යුතු ශික්ෂාපද සඳහන් වේ. එහි සිල් වශයෙන් දැක්වෙන්නේ ශික්ෂාපද දහයකි. ඊට අමතර ව තවත් ශික්ෂාපද දහයක් ද පණවා තිබේ. එයින් පහක් සාමනේර භාවය නැතිවන පාරාජිකා දහයට ඇතුළත්වන අතර, අනෙක් ශික්ෂාපද පහ දස දඬුවම් අතරට වැටේ. මේ හෙරණසිඛ සකස් වී තිබෙන්නේ ඒ මහාවග්ග පාලියේ එන පිළිවෙලට ය. ඒ අනුව ඉහත දැක් වූ ශික්ෂාපද විස්ස (20) දසසිල්, දසසිඛ, දස පරිජ්, දස නාසනා, දස දඬුවම් යනුවෙන් පණස් ආකාරයකින් මෙහි බෙදා දක්වා තිබේ.

උප සපන් වී හිඤ්ඤාවයේ හිමිකම ලබා සඟ සසුන හොබවනු කැමති සාමනේරයන් වහන්සේලා මේ පණස් ආකාරයට ම සාදරයෙන් ගෞරවයෙන් හික්මිය යුත්තේ ය.

හෙරණසිඛ

හෙරණහට දසසිල් දසසිඛ දසපරිඡ්ඡ දසනාසනා දස දඬුවම්වත් නම්;

හෙරණහට දසසිල් නම් කවර යත්; පණිවායෙන් දුරු වීම, අයිනාදනින් දුරු වීම, අබ්මසරින් දුරු වීම, මුසවායෙන් දුරු වීම, රහමෙරින් දුරු වීම, විකල් බොජුනෙන් දුරු වීම, නටනු, ගයනු, වයනු, විසුඵදස්නෙන් දුරු වීම, මල් ගඳවිලවුන් ඇ දැරීමෙන් දුරු වීම, උසසුන් මහ අස්නෙන් දුරු වීම, රන් රිදී, මසු කහවණු පිළිගැන්මෙන් දුරු වීම, යන මේ හෙරණහට දසසිල් නම් වේ.

හෙරණහට දසසිඛ නම් කවර යත්; මේ දසසිල් මැ හික්මිය යුතු බැවින් දසසිඛ නම් වේ.

හෙරණහට දසපරිඡ්ඡ නම් කවර යත්; දූන දූන සතක්භු දිවි ගැලවුව පරිඡ්ඡ වේ. දූන දූන දනා අයක් දාහු වැලයකුදු සොර සිතින් ගත පරිඡ්ඡ වේ. දූන දූන කිරිසන්ගිය මාගමක හා ද මෙවුන්දම් සෙවිය පරිඡ්ඡ වේ. දූන දූන සිනාමුසුබසිනුදු මුසවා කිව පරිඡ්ඡ වේ. දූන දූන පිනිබ්ඳක් සා ද රා ටිකක් පුව පරිඡ්ඡ වේ. බුදුරුවන් හි අයුණු කිව පරිඡ්ඡ වේ. දමුරුවන්හි අයුණු කිව පරිඡ්ඡ වේ. සඟුරුවන්හි අයුණු කිව පරිඡ්ඡ වේ. පුවතක් මෙහෙණක හා ද මෙවුන්දම් සෙවිය පරිඡ්ඡ වේ. අනියත මිසදිටු ගත පරිඡ්ඡ වේ, යන මේ හෙරණහට දසපරිඡ්ඡ නම් වේ.

හෙරණහට දසනාසනා නම් කවර යත්; මේ දසපරිඡ්ඡ මැ දසනාසනා නම් වේ. මෙහි පසෙක් ලිඬිගනාසනා යි, පසෙක් සබ්බනාසනා යි.

පස් ලිඬිගනාසනා නම් කවර යත්; “දූන දූන සතක්භු දිවි ගැලවුව, දූන දූන අයක් දාහු වැලයකුදු සොරසිතින් ගත, දූන දූන කිරිසන්ගිය මාගමක හා ද මෙවුන්දම් සෙවිය, දූන දූන සිනාමුසු බසිනුදු මුසවා කිව, දූන දූන පිනිබ්ඳක් සා ද රාටිකක් පුව යන මේ පස් ලිඬිගනාසනා නම් වේ”

පස් සබ්බනාසනා නම් කවර යත්; බුදුරුවන්හි අයුණු කිව, දමුරුවන්හි අයුණු කිව, සඟුරුවන්හි අයුණු කිව, පුවතක් මෙහෙණක හා ද මෙවුන්දම් සෙවිය, අනියත මිසදිටු ගත යන මේ පස් සබ්බනාසනා නම් වේ.

හෙරණහට දසදඬුවම්වත් නම් කවර යන්; විකල් බොජුන, නටනු ගයනු, වයනු විසුළුදස්න, මල්ගඳවිලවුන් ඇ දැරීම උසසුන් මහඅස්නේ හිඳීම, රන්රිදී මසුකහවණු පිළිගැන්ම, පැවිද්දන් ලබන ලාභයෙන් පිරිහෙලීම, පැවිද්දන්ට උපද්‍රව සඳහා පියෝ කිරීම, පැවිද්දන් ලග්නා අවසින් තෙරනට පියෝ කිරීම. පැවිද්දන්ට ආකෝසා පරිකෝසා බිණීම, පැවිද්දන් පැවිද්දන් කෙරෙහි බඳුවීම යන මේ හෙරණහට දසදඬුවම් වත් නම් වේ. මෙහි පසෙක් වැලිදඬුවම් වෙති. පසෙක් සඟරමින් තෙරනා වෙති.

වැලිදඬුවම් වත් පස නම් කවර යන්; විකල් බොජුන, නටනු ගයනු වයනු විසුළුදස්න, මල්ගඳ විලවුන් ඇ දැරීම උසසුන්මහඅස්නේ හිඳීම, රන් රිදී මසු කහවණු පිළිගැන්ම, යන මේ පස වැලි දඬුවම් වත් නම් වේ.

සඟරමින් තෙරනාවත් පස නම් කවර යන්; “හිඤ්ඤානං අලාභාය පරිසකකති, හිඤ්ඤානං අනත්ථාය පරිසකකති, හිඤ්ඤානං අවාසාය පරිසකකති, හිඤ්ඤානං අකෙකාසති පරිභාසති” හිඤ්ඤානං හිඤ්ඤානං හෙදෙති” යන මේ පස සඟරමින් තෙරනාවත් නම් වේ.

හෙරණසික නිමි.

හෙරණසික පිළිබඳ විස්තර

දස සිල් හා දස සිඛ:

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් සාමණේරයන් වහන්සේ සඳහා අනුදාන වදාළ ශික්ෂා පද දහය සාමණේර දස සිලය යි. මේ දස සිල් ම හික්මවිය යුතු හෙයින් දස සිඛ නම් වේ.

දස ශික්ෂා පද නම්:

1. පණිවායෙන් දුරුවීම - තමන් විසින් හෝ අනුන් ලවා සතුන් මැරීමෙන් වැළකීම යි.
2. අයිතාදනින් දුරු වීම - නුදුන් අන්සතු වස්තුව සොර සිතින් ගැනීමෙන් හෝ ගැන්වීමෙන් හෝ වැළකීම යි.

3. අබ්මසරින් දුරු වීම -
මෙවුන්දමින් වැළකීම යි.
4. මුසාවාදයෙන් දුරු වීම -
බොරු කීමෙන් වැළකීම යි.
5. රහමෙරින් දුරු වීම -
මත්වීමට හා සිත අවුල් වී ප්‍රමාදයට හේතු වන මත්වන දේ පානයෙන් වැළකීම යි.
6. විකල් බොජුනෙන් දුරු වීම -
පෙරවරුවේ පමණක් පාවිච්චි කළ යුතු (යාවකාලික) ආහාරයන් පස්වරුවේ හෝ රාත්‍රියේ වැළඳීමෙන් වැළකීම යි.
7. නටනු ගයනු වයනු විසුළු දස්නෙන් දුරු වීම -
තමා නැටීමෙන්, තමා වැයීමෙන්, තමා ගැයීමෙන් හා ඒ නැටුම් ගැයුම් වැයුම් ආදී විකාර දැකීමෙන් වැළකී සිටීම යි.
8. මල් ගඳ විලවුන් ඇ දැරීමෙන් දුරු වීම -
මල් පැළඳීම ය - සුවඳ විලවුන් ගැල්වීම ය - යන මේ ආදියෙන් ශරීරය සැරසීම, සුවඳවත් කිරීම පැහැපත් කිරීම ආදියෙන් වැළකීම යි.
9. උසසුන් මහ අස්නෙන් දුරු වීම -
වඩුරියනට වඩා උස් අසුන් හා සුවපහසු දික් ලොම් පලස් ඇතිරූ අසුන් හෝ සුබෝපහෝගී ලෙස සැකසූ (කුෂන් කළ) අසුන් පරිභෝග කිරීමෙන් වැළකීම යි.
10. රන් රිදී මසු කහවණු පිළිගැනීමෙන් දුරු වීම -
රත්රන්, රිදී, මස්ස හෙවත් මුද්‍රා සලකුණු යොදා මිල නියම කළ කාසි හෝ පත්‍ර ද, කහවණු හෙවත් රන්, රිදී, තඹ එක්කොට රූප යොදා කළ කාසි ද පිළිගැනීමෙන් වැළකීම යි.

දස පරිඡ් හෙවත් දස නාසනා:

“මෙ දසපරිඡ් නම් කෙසේ වී ද යත්, යම් හේතුයෙකින් මෙ සස්තෙන් පරදවා ද - සස්තෙන් ව්‍යුත කෙරේ ද සදහමින් දුරු කෙරේ ද - ශක්‍රාත්මභාවයකින් බ්‍රහ්මාත්මභාවයකින් ව්‍යුත වුවක්හු වැනි කෙරේ ද එබැවින් මෙදස පරිඡ් නම් වී,” යනුවෙන් හෙරණසිඛෙ හි සඳහන් දස පාරාජිකාවන්හි අර්ථය පැහැදිලි කොට ඇත. ඒ අනුව සසුනෙන් පැරදීම, ශ්‍රමණ භාවය අහෝසි වීම පරිඡ් හෙවත් පාරාජිකා යන්නෙහි අර්ථය වන්නේ ය. සාමණේර පැවිද්දකු පාරාජිකා විය හැකි කරුණු දහයක් මෙහි විස්තර වේ.

එනම්:

දූත දූත, මරණ සිතින් කවර සතකුගේ හෝ දිවි තොර කෙරේ ද - තමාට අයත් නැති නූල් පොටක් තරම් දෙයක් හෝ සොර සිතින් ගනී ද - මෙමුඵන සේවනය කරයි ද - බොරු කියයි ද - මත්වන දේ පානය කරයි ද බුදුරජාණන් වහන්සේගේ නුගුණ කියයි ද සදහමිහි නුගුණ කියයි ද ශ්‍රාවක සංඝයාගේ නුගුණ කියයි ද - මිසදිටු ගත්තේ වේ ද යටත් පිරිසෙයින් මෙ-හෙණක සමග වත් මෙවුන් දම් සේවනය කෙරේ ද, එම සාමණේර තෙම පාරාජිකා වේ. දඹ නාශනා නමින් හැඳින්වෙන්නේ ද මේ දස පාරාජිකාව ම ය.

නාසනාඛග දසය:

1. පස් ලිඛිත නාසනා
2. පස් සබ්බ නාසනා
වශයෙන් දෙපරිදි වේ.

1. පස් ලිඛිත නාසනා

ලිංග යනු ශ්‍රමණ වේශය හෙවත් පැවිදි ස්වරූපය යි. නාසනා යනු අහෝසි කිරීම යි. ඒ අනුව ලිංග නාසනා යනු සිවුරු හැරවීම හෙවත් උපැවිදි කිරීම ය. පස් ලිඛිත නාසනා නම්..... ප්‍රාණඝාතය අදක්තා දානය - මෙමුඵන සේවනය - මුසාවාදය හා සුරාපානය වේ. මේ කරුණු පහ සාමණේර දස සීලයේ මුල් ශික්‍ෂා පද පහ ම ය. මෙම ශික්‍ෂා පද පහෙන් එකකුදු කඩ කළ හොත් සරණාගමනයේ සිට සියලු සාමණේර සීලය බිඳ වැටේ. එයින් ම

ආචාර්ය උපාධ්‍යායවරුන් ද අහිමි වේ. කලින් ලබා තිබූ සෙනසුන ද අහිමි වේ. ඉන්පසු එම හෙරණ හට ඉතිරි වන්නේ ශ්‍රමණ ලිංගය හෙවත් පැවිදි වේශය පමණි. එබැවින් වරදක් කළ අයකු විසින් තමා එම වරද කළ බව එකෙණෙහි ම පිළිගන්නේ නම් සිවුරු ඉවත් නො කර සරණාගමනයෙහි පිහිටුවිය යුතු ය. උපාධ්‍යායවරුන් ද හිමි කර දිය යුතු ය. එම වරද වහා ම නො පිළිගන්නේ නම් සිවුරු හරවා යැවිය යුතු ය. පසු ව හෝ වරද පිළිගෙන හික්මී නැවත පැවිද්ද ඉල්ලා ආයේ නම් පැවිදි කළ හැකි ය.

2. පස් සබ්බ නාසනා

සබ්බ නාසනා පහ නම්: බුදුරජාණන් වහන්සේට නින්දා අපහාස කිරීම, ධර්මයට නින්දා අපහාස කිරීම, සංඝයාට නින්දා අපහාස කිරීම, යටත් පිරිසෙයින් මෙහෙණක සමග හෝ මෙමුන සේවනය කිරීම හා මිසදිටු ගැනීම ය. මුල් පාරාජිකා පහට වඩා මෙම කරුණු පහෙන් පාරාජිකා වීම බරපතල වේ. මෙම කරුණෙකින් පාරාජිකා වූ විටෙක උපැවිදි කිරීම අනිවාර්ය වේ. ලිංග නාසනාවල දී උපැවිදි කොට වැලි දඬුවම් දී අවවාද කොට නැවත පැවිදි කළ හැකි ය.

දස දඬුවම් වත්:

සාමණේරවරුන් සඳහා නියම කර ඇති ලිංග නාසනා, සබ්බ නාසනා, වැලි දඬුවම් හා සංඝාරාමයෙන් නෙරපීම වැනි දඬුවම් ක්‍රමවල පරමාර්ථ වී ඇත්තේ පුද්ගලයා යහමඟට ගැනීම ය. එහි දී වරද කළ විට පැවිද්දකු වශයෙන් ඇති සියලු හිමිකම් අහිමි කිරීම දඬුවම් වන අතර වරද පිළිගත් පසු නැවත හිමිකම් ලබාදීම ස්වභාවය යි.

වරද කළ සාමණේරවරුන්ට දඬුවම් දිය යුතු කරුණු දහයක් වේ. ඒ දස දඬුවම් වත් නම්.

එම දස දඬුවම් වත් මෙසේ ය:

විකල් බොජුන - නටනු, ගයනු, වයනු, විසුළු දස්න, මල් ගඳ විලවුන් ඇ දැරීම, උසසුන් මහ අස්නේ හිඳීම - රන් රිදී, මසු කහවණු පිළිගැන්ම, පැවිද්දන්

ලබන ලාභයෙන් පිරිහෙළීම - පැවිද්දන්ට උපද්‍රව සඳහා ක්‍රියා කිරීම - පැවිද්දන් වාසය කරන ආවාසයෙන් නෙරපීමට ක්‍රියා කිරීම, පැවිද්දන්ට ආක්‍රෝශ පරිභව කිරීම - පැවිද්දන් පැවිද්දන් කෙරෙහි බිඳවීම යන මේ හෙරණ හට දස දඬුවම් වත් නම් වේ. මෙයින් වත් පහක් වැලි දඬුවම් ය. වත් පහක් සංසාරාමයෙන් නෙරපන කරුණු ය.

වැලි දඬුවම් පස:

විකල් බොජුන - නටනු, ගයනු, වයනු, විසුළු දස්න, මල් ගඳ විලවුන් ඇ දැරීම, උසසුන් මහ අස්තේ හිඳීම - රන් රිදී, මසු කහවණු පිළිගැනීම.

මේ පස වැලි දඬුවම් වත් නම් වේ.

සඟරමින් නෙරනා වත් පස:

“හිඤ්ඤානං අලාභාය පරිසකකති - හිඤ්ඤානං අනඝ්ථාය පරිසකකති - හිඤ්ඤානං අවාසාය පරිසකකති - හිඤ්ඤානං අකෙකාසති - පරිභාසති - හිඤ්ඤානං හිඤ්ඤාති හෙදෙති”

එනම්:

හික්ෂුන්ට අලාභ කිරීමට උත්සාහ කිරීම, හික්ෂුන්ට අනඝ්ථ කිරීමට උත්සාහ කිරීම, හික්ෂුන්ගේ වාසස්ථානයෙන් නෙරපීමට උත්සාහ කිරීම, හික්ෂුන්ට නින්දා අපහාස කිරීම, හික්ෂුන් හික්ෂුන් හා බිඳවීම යන මේවා යි.

හික්ෂුන්ට අලාභ කිරීම ආදී ඉහත දැක්වූ වැරදි කරන සාමණේරවරුන්ට දිය යුතු දඬුවම් කුමක්දැයි විචාළ කල්හි ‘අනුජානාමි හික්ඛවෙ ආචරණං කාතුං’ යයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුදාන වදාළහ. මෙහි ආචරණය යනු වරද කළ සාමණේරවරුන්ට ආචාර්ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේගේ ආවාසයෙන් හා තමන්ගේ ආවාසයෙන් ද නෙරපීම. ය. සාමණේරවරුන් අතින් සිදු වන වැරදි වෙන වෙන ම නො සලකා කීපයක් එක්කොට එක් දඬුවමක් නියම කළ හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම 25.1

සුදුසු පිළිතුර තෝරා යටින් ඉරක් අඳින්න.

1. බුදුරජාණන් වහන්සේට නින්දා අපහාස කිරීම.
 1. දස පරිඡ් නම් වේ.
 2. සබ්බ නාසනා නම් වේ.
 3. දස දඬුවම් නම් වේ.
2. සඟරමින් තෙරනාවත්වලට අයත් වන්නකි,
 1. භික්ෂුන්ට අනර්ථ කිරීමට උත්සාහ ගැනීම.
 2. ධර්මයට නින්දා අපහාස කිරීම.
 3. බුදුරජාණන් වහන්සේට නින්දා අපහාස කිරීම.
3. අයිතාදනින් දුරුවීම යනු,
 1. බොරුකීමෙන් වැළකීමයි.
 2. සොරකමින් වැළකීමයි.
 3. සතුන් මැරීමෙන් වැළකීමයි.
4. වැලි දඬුවම්වලට අයත් නොවන්නකි.
 1. විකල් බොජුන.
 2. විසුළු දස්න.
 3. ප්‍රාණසාතය.
5. සාමණේර පැවිද්දෙන් ආවාසයෙන් තෙරපීමට හේතුවන වරදකි.
 1. භික්ෂුන් - භික්ෂුන් හා බිඳවීම.
 2. විකල් බොජුන.
 3. මල් ගඳ විලවුන් ඇ දැරීම.
6. සාමණේර පැවිද්දෙන් උපැවිදි කරවීමට හේතු නොවන්නක් වන්නේ,
 1. බුදුන් වහන්සේට නින්දා අපහාස කිරීම.
 2. ප්‍රාණසාතය.
 3. අදන්තාදානය.

7. ආචාර්ය උපාධ්‍යායවරුන් හා වැඩසිටින සෙනසුන පවා පැවිද්දෙකුට අහිමි වන්නේ,
 1. පස් සබ්බ නාසනා යටතේ ය.
 2. පස් ලිංග නාසනා යටතේ ය.
 3. වැලි දඬුවම් යටතේ ය.

8. හිඤ්ඤානට අලාභ කිරීමට උත්සාහ කිරීම.
 1. ලිංග නාසනා සඳහා හේතු වේ.
 2. වැලි දඬුවම් විඳීමට හේතු වේ.
 3. ආවාසයෙන් නෙරපීමට හේතු වේ.

ක්‍රියාකාරකම 25.2

1. සාමනේර නමක් හික්මිය යුතු අංශ තුන නම් කරන්න.
2. දසසිල්වලට අමතර ව හෙරණසිඛෙහි දැක්වෙන ශික්ෂාපද දහය මොනවා ද?
3. සාමනේර සීලය පනස් ආකාරයකට බෙදෙන හැටි කියන්න.

පුහුණුවට

සබ්බදා සීලසමපනො
 පඤ්ඤවා සුසමාහිතො
 ආරදධ විරියො පහිතතො
 ඔසං තරති දුතතරං

හැමදා සිල් රැකීම, ප්‍රඥාවන්ත වීම, හිත එක්තැන් කර ගැනීම, ආරම්භ කරන ලද උත්සාහය ඇතිවීම දුෂ්කර වූ සසර සැඩ පහර තරණය කිරීමට හේතු ය.